

© GUYVANDEPOEL

GOEDKOPE ARBEID STIMULEERT SCHAALVERGROTING

De Zuid-Afrikaanse melkveehouderij ondergaat in sneltempo een schaalvergroting. Sinds 1998 is het aantal melkveebedrijven teruggevallen naar een derde. In dezelfde periode nam de nationale melkproductie toe met 40% tot 2,75 miljard l. Naast grootschalige bedrijven die hun koeien het jaar rond opstallen, zijn er ook kleinere bedrijven op basis van grasland. Ieder heeft zijn eigen problemen ...

– *Guy Vandepoel, adviseur rundveehouderij Boerenbond*

Koestallen met uitzicht op de Tafelberg

Sinds 1914 is de Klipheuwelplaas eigendom van de familie Blanckenberg. Vandaag baat de vierde generatie Blanckenberg hier een grootschalig melkveebedrijf uit met 850 melkkoeien. Daarnaast zijn er nog zo'n 300 Angus Aberdeenkoeien en een kudde van 800 Merino-ooien. Het bedrijf beschikt over een kleine 3000 ha bedrijfsoppervlakte, waarvan ruim 1000 ha gebruikt wordt voor de voederwinning. De akkerbouw-activiteiten bestaan uit het telen van 1600 ha wintertarwe en 450 ha genetisch gemodificeerd koolzaad. Het wintergraan wordt gezaaid bij de aanvang van de winter (maand mei), nadat de eerste winterse regenbuien gevallen zijn. Doorheen het jaar varieert de temperatuur

van 5 °C in de winter tot 45 °C in de zomer. De totale hoeveelheid neerslag blijft beperkt tot 500 l, zodat het opbrengspotentieel van de wintertarwe beperkt blijft tot een kleine 4000 kg per ha. In totaal stelt het bedrijf 62 arbeidskrachten tewerk, 7 werknemers staan 3 keer per dag in voor het melken van de koeien. Globaal genomen blijven de arbeidskosten in de melktak beperkt tot 8,5 eurocent/l. In een 48-urenweek kosten de arbeiders 420 euro per maand, met een extra bonus indien de kwaliteitsnormen worden gehaald. Alle melkkoeien worden het jaar rond gehouden op een TMR-rantsoen in groepen van ongeveer 150 koeien. "Let op, in dit klimaat kan een slecht stalmanagement tot grotere problemen leiden in

vergelijking met een bedrijf met weidegang", stelt Blanckenberg. "Sinds 2004 zijn wij overgeschakeld naar permanent opstallen. Tijdens hete zomers viel de melkproductie volledig terug, bovendien hadden we ook heel veel problemen met de klauwen." Sindsdien is alle melkvee opgestald. Grote ventilatoren moeten tijdens de zomer de temperatuur in de open stallen onder controle houden. Recent heeft de bedrijfsleider voor de hoogproductieve groep een sprinklersysteem aan het voederhek gemonteerd, dat tijdens de heetste dagen water op de koeien aan het voederhek verneveld. Hierdoor kon de voederopname aanzienlijk worden verbeterd. Op de loopspaden wordt de mest één keer per dag weggeveegd. Wegens de hoge kunstmestprijzen, wordt

de mest terug uitgespreid op het land, waardoor de bemestingskosten voor de granen fors verminderd konden worden. In de nieuw bijgebouwde stallen worden de boxen gevuld met zand. Twee keer per week wordt het zand gedesinfecteerd, elke middag worden eventuele mestresten verwijderd en indien nodig bijgevuld. Een keer per jaar worden alle ligboxen uitgegraven tot een diepte van 20 cm. Toch stelt de bedrijfsleider dat dit voor zijn bedrijf geen duurzaam systeem is, aangezien goed zand slechts beperkt beschikbaar is. In de winter drinken de koeien grondwater, in de zomer moet het bedrijf terugvallen op eigen waterreserves, die tijdens de winter worden aangevuld. Voor elke activiteit die op het bedrijf gebeurt, bestaat er een taakbeschrijving. Bovendien worden er jaarlijks actiepunten vastgelegd. In 2013 moet de tussenkalftijd verder naar omlaag. De groep laatdrachtige koeien is te vet geworden en start daardoor nog moeilijker op. De koeien kalven af in een open stal, met buitenbeloop. Twee keer per dag worden de kalveren opgehaald. Na de eerste biest worden de pasgeboren kalveren gedurende 4 weken opgefokt in een gekoelde volledig gesloten stal, met moderne ventilatieapparatuur. Hierdoor kan het stalklimaat perfect onder controle worden gehouden, wat de goede opstart van de

.....

In de winter drinken de koeien grondwater, in de zomer valt het bedrijf terug op eigen waterreserves.

.....

kalveren ondersteunt. Nadien worden de kalveren opgefokt in groepshutten. Tot de leeftijd van 8 weken krijgen ze melk in combinatie met krachtvoeder en stro. De stierkalveren worden elke week verkocht aan een *feedlot*, voor afmesting. Bij de voeding van de melkkoeien wordt er specifiek aandacht besteed aan de deeltjeslengte van de voedermiddelen. Het stro wordt vooraf gehakseld, om te vermijden dat aanwezige stenen de voedermengwagen beschadigen. Naast maïsmeel en katoenzaad worden heel wat enkelvoudige voedermiddelen gemengd in combinatie met tarwestro, haver- en maïsilage. Daarnaast wordt nog gedroogde luzernebrok aangevoerd (over een afstand van 800 km!). De totale voederkosten bedragen 0,24 euro/l! Alle voederresten worden dagelijks verwijderd en gerecupe-

reerd voor het vleesvee. Net zoals in Europa zet de forse stijging van de voederkosten een demper op het rendement. Als gevolg van de huidige melkprijzen moest men het afgelopen jaar winst uit de akkerbouw bijpassen voor het melkveebedrijf.

Moeilijke opstart op graslandbedrijf

Melkhout Farm is een recent opgestart melkveebedrijf, dat uitgebaat wordt door Werner Hartman. Het bedrijf ligt aan de oevers van de Breederivier, aan de voet van de Langebergrotsen. Wegens de ruime beschikbaarheid van water uit de Breederivier, kan er het hele jaar door

Werner Hartman: "Het hele jaar komen hier rijkere Zuid-Afrikanen, het authentieke landleven opzoeken."

beregend en begraasd worden op grasland en luzerne. Het bedrijf heeft slechts een beperkte oppervlakte (150 ha) beschikbaar. Maïs komt niet voor in het teeltplan omdat de kosten te hoog zijn. Bovendien zijn er geen loonwerkers die de oogstwerkzaamheden kunnen uitvoeren. De bedrijfsleider houdt een kudde aan van ruim 210 Jerseykoeien, die elk in hun piek een dagproductie halen van 21 l (4,95°vet en 3,9° eiwit). De droge koeien lopen op percelen in de buurt van het bedrijf, om ze goed in het zicht te kunnen houden. Bij het afkalven worden de kalveren in houten, zelfgetimmerde hutten gezet. In de toekomst wil het bedrijf de opstart van de pas gekalfde koeien anders aanpakken. "Door met de pas gekalfde koeien op een TMR-stalrantsoen te starten, blijven ze beter in conditie. Hiervoor kan het bedrijf luzerne aankopen, die de naburige wijntelers tussen de wijnstokken telen. Door deze bijsturing, kan het bedrijf

makkelijk 100 koeien meer aanhouden. Dit zal noodzakelijk zijn om de extra investering in mechanisatie en arbeidskosten voor het verstrekken van het voeder te compenseren."

De koeien worden 2 keer per dag gemolken in een 2 x 12 *swing over*-melkstal. In principe krijgen de productieve koeien 's morgens en 's avonds 2,5 kg krachtvoeder bij. Door een goede registratie van de melkproductie kan de bedrijfsleider streng selecteren op voederefficiëntie. Om de 5 weken worden de 10 koeien met slechtste productieresultaten geslacht. De inseminaties gebeuren met sperma van Deense Jerseystieren, waarbij Hartman

zijn stierkeuze kan baseren op gegevens van officiële melkcontrole. Gemiddeld halen de koeien 3,84 lactaties. Op het moment van het bedrijfsbezoek was 65% van de dieren in productie, wat ten opzichte van gelijkaardige bedrijven in de regio een hoge score was. Bij de koeien in de weide lopen 3 stieren om de probleemkoeien op te volgen. Door de hoge genetische waarde van de dieren, geraakt het bedrijf zijn overtollige vaarzen makkelijk kwijt aan prijzen van zo'n 2250 euro! De stierenkalveren worden weggeven aan het personeel. Naast melkvee heeft het bedrijf ook nog een belangrijke toerisme-activiteit. Langs de Breederivier bouwde men 5 moderne chalets, met alle comfort. "Het hele jaar komen hier rijkere Zuid-Afrikanen, het authentieke landleven opzoeken. De golfhype is intussen over. De gasten zijn nu op zoek naar de eenvoud van het landleven", aldus Werner Hartman. ■